

เลขที่.....

ประโยคธรรมศึกษาชั้น []ตรี []โท [✓]เอก ระดับ []ประถม [✓]มัธยม []อุดม

วิชา เรียงความแก้กระทู้ธรรม

สอบในสนามหลวง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

	ปณญา สุตวินิจฉินิ ปณญา กิตติสิโลกวฑฒนิ
	ปณญาสทธิโต นโร อิธ อปิ ทุกฺเขสุ สุขานิ วินุทติ.
	ปัญญาเป็นเครื่องวินิจฉัยสิ่งที่ฟังแล้ว ปัญญาเป็นเครื่องเพิ่มพูนเกียรติคุณและชื่อเสียง
	ในโลกนี้ นรชน ผู้ประกอบด้วยปัญญา แม้ในความทุกข์ก็หาความสุขได้
	บัดนี้ จักได้อธิบายขยายความแห่งพุทธศาสนสุภาชิตที่ยกขึ้นเป็นบทเบื้องต้นนั้นเพื่อเป็น
	แนวทางแห่งการศึกษาและแนวทางแห่งการปฏิบัติ โดยสมควรแก่อัตภาพและธรรมเป็นลำดับไป
	ดำเนินความว่า การที่จะรู้ข้ออรรถข้อธรรมแห่งสิ่งทั้งหลายได้ หรือการที่จะรู้เนื้อความที่
	แท้จริงแห่งเรื่องทั้งหลายได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา หรือการ
	พิจารณาอย่างถี่ถ้วนด้วยปัญญา และความรอบรู้ทั้งหลายที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นเครื่องวินิจฉัยสิ่งที่ฟังแล้ว
	ปัญญาเป็นเครื่องเพิ่มพูนเกียรติคุณและชื่อเสียง ถ้าขาดปัญญาเสียอย่างเดียว ย่อมเป็นไปไม่ได้เลยที่
	บุคคลจะสามารถมองสิ่งต่าง ๆ ได้ทะลุปรุโปร่ง หรือมองเห็นสาระสำคัญแห่งสิ่งทั้งหลายให้เข้าใจถ่อง
	แท้ และถือเอาประโยชน์จากสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นได้ หมั่นพิจารณาตาม ว่าสิ่งที่ได้ฟังมานั้นถูกต้อง
	หรือไม่ มีเหตุมีผลหรือไม่ สมควรเชื่อได้หรือไม่ การคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ได้เห็น หรือได้ฟัง
	มา จะทำให้เกิดปัญญาเข้าใจถ่องแท้ตามความเป็นจริงสองข้อดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นปัญญาที่จะเกิด
	จากผู้อื่น แต่มีอีกประการหนึ่งที่เป็นปัญญาที่จะเกิดจากตนเอง นั่นคือ ภาวนามยปัญญาปัญญาที่เกิด
	จากการภาวนาเป็นปัญญาของทุกชีวิตที่เกิดมาบนโลกนี้ ถึงสิ้นทรัพย์ ผู้มีปัญญาก็เป็นอยู่ได้ แต่อับ
	ปัญญาแม้มีทรัพย์ ก็เป็นอยู่ไม่ได้ เพราะเหตุว่าปัญญาที่สามารถเลี้ยงชีวิตสร้างฐานะ กำจัดกิเลสได้

สมดังพุทธศาสนสุภาษิตที่มานิ ชุททกนิกาย เถรคาถา ว่า

ชีวเตวาปี สบฺปญฺโ อปี วิตฺตปริกฺขยา

ปัญญา จ อลาเภณ วิตฺตวาปี น ชีวติ.

ถึงสิ้นทรัพย์ ผู้มีปัญญาก็เป็นอยู่ได้

แต่อับปัญญาแม้มีทรัพย์ ก็เป็นอยู่ไม่ได้

อธิบายความว่า ทรัพย์สมบัติทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นแก้วแหวนเงินทอง คฤหาสน์ ที่ดิน

หรืออะไรก็แล้ว แต่บรรดามี เป็นสิ่งที่มนุษย์ทั้งหลายต้องการ ต้องมีเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับการใช้

ชีวิต แต่ถึงสิ้นทรัพย์ ผู้มีปัญญาก็เป็นอยู่ได้ เพราะว่าส่งทั้งหลายเหล่านั้น เมื่อจะได้มาก็ยอมหามาได้

ด้วยปัญญา บุคคลจะมีทรัพย์มีสมบัติต่าง ๆ มากมายแค่ไหน ก็ต้องอาศัยปัญญาประกอบอาชีพ

แสวงหาให้ได้มา แต่อับปัญญาแม้มีทรัพย์ ก็เป็นอยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ปัญญาจึงอยู่เหนือทรัพย์สมบัติ

เหล่านั้น ถ้าขาดปัญญาเสียแล้ว การที่จะได้ทรัพย์สมบัติเหล่านั้นมานั้นเป็นเรื่องยากนักยากหนา ถึง

ได้มาแล้วถ้าไม่มีปัญญาก็ไม่สามารถรักษาเอาไว้ได้ อีกอย่างหนึ่ง ทรัพย์สมบัติเหล่านั้นสามารถ

ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ คือมีประโยชน์แก่มนุษย์เฉพาะในโลกนี้เท่านั้น แต่ปัญญา

สามารถทำให้มนุษย์กระทำที่สุดแห่งทุกข์ ถึงสันติสุขคือมรรคผลได้ การใช้ปัญญาพิจารณา ไตร่ตรอง

ทุกสิ่งทุกอย่างให้รู้ให้เข้าใจลึกซึ้งตามความเป็นจริง ทำให้เข้าใจปัญหาอย่างทะลุปรุโปร่ง มองปัญหา

ออกตามทีมันเป็น การพินิจนั้นต้องอาศัยปัญญาคือความรอบรู้ ได้แก่ความรู้หนทางแห่งความจริง

ที่เกิดขึ้น ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง เข้าใจปัญหา เข้าใจวิธีแก้ปัญห ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นคลี่คลาย

ลงได้อย่างง่ายดาย เมื่อสามารถแก้ไขปัญหาได้ ความทุกข์ยากลำบากก็เบาบาง จนถึงขั้นหมดไปถ้าพึง

เห็นสุขอันไพบุลย์ เพราะยอมเสียสละสุขส่วนน้อยเมื่อค้นหาเบาบาง ความทุกข์ยากลำบากเบาบางลง

สมดังพุทธศาสนสุภาษิตที่มาใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

มตตาสุขปริจจาคา ปสเส เจ วิปุลํ สุขํ

จเข มตตาสุขํ อีโร สมปสสํ วิปุลํ สุขํ.

ถ้าพึงเห็นสุขอันไพบุลย์ เพราะยอมเสียสละสุขส่วนน้อย

ผู้มีปัญญาเล็งเห็นสุขอันไพบุลย์ ก็ควรเสียสละสุขส่วนน้อย

อธิบายความว่า ปัญญาในพุทธศาสนสุภาษิตบทนี้ ท่านหมายเอาปัญญาในทางธรรม คือปัญญาที่

เกิดจากวิปัสสนา อันจะเป็นตัวกำจัดกิเลสให้หมดไปจากชั้นธันดานของเรา ทุกคนปรารถนาให้ตนไปให้ถึง

เป้าหมายใหญ่ แต่บางคนพองานสำเร็จได้ระดับหนึ่ง กลับหลงติดเหยื่อล่อ ติดคำขมติดสิ่งเย้ายวน ติดความสุข

เล็กๆน้อยๆ มัวหลงไหลในสิ่งเหล่านั้น จนหลงลืมเป้าหมายใหญ่แล้วก็หลงทางในที่สุด ถ้าเราพึงเห็นสุขอันไพบุลย์

เพราะยอมเสียสละสุขส่วนน้อย ผู้มีปัญญานั้นจะเล็งเห็นสุขอันไพบุลย์ ก็ควรเสียสละสุขส่วนน้อยเมื่อปรารถนา

ให้ตนไปให้ถึงเป้าหมายใหญ่พึงตั้งเป้าหมายนั้นให้ชัดเจน ระลึกถึงเป้าหมายนั้นอยู่เสมอไม่หลงระเห็จในความ

สำเร็จระดับต้น มุ่งสู่ความสำเร็จระดับกลาง เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จสูงสุด อันเป็นเป้าหมายใหญ่ต่อไป มอง

เป้าหมายใหญ่เป็นหลัก เพื่อพบสุขอันไพบุลย์ トラบไดยังไม่บรรลุซึ่งเป้าหมายใหญ่ トラบนั้นเราจะยอมลำบาก

เพื่อจะไม่ลำบากอีก ยอมเหนื่อยเพื่อจะไม่เหนื่อยอีก ยอมรับทุกข์เล็กน้อยเพื่อจะไม่ทุกข์อีก พระพุทธเจ้าจึงตรัส

สอนให้ตนเองต้องช่วยตนเองก่อน ดังนั้นผู้ที่จะเดินทางไปสู่จุดหมายของชีวิตจึงต้องสละความสุขเล็กๆ น้อยๆ ใน

ชีวิตไปก่อน เช่น สละความเกียจคร้าน ความง่วงหงาวหาวนอน เป็นต้น แล้วลงมือทำอย่างจริงจัง ไม่วันทใดก็วัน

หนึ่งยอมถึงความสำเร็จได้ ถ้าจะกล่าวในแง่การปฏิบัติธรรม ความสุขอันไพบุลย์ในที่นี้ก็หมายถึงพระนิพพาน ซึ่ง

บุคคลจะบรรลุได้ต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างใหญ่หลวง ผู้มีปัญญาต้องฆ่ากิเลสให้ได้ แม้มีชีวิตอยู่แค่วันเดียว

ท่านว่าประเสริฐกว่าผู้ไร้ปัญญาใจไม่มั่นคง อยู่นานผ่าน ๑๐๐ ปี คนที่ตั้งใจแม้เวลาเพียงสั้นๆ ก็พบกับความสุข

สมดังพุทธศาสนสุภาษิตที่มาใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

โย จ วสสสโต ชีโว ทุปฺปญฺโ อสฺมาหิตฺโต

เอกาหิ ชีวิตํ เสยฺโย ปญฺ วนฺตสฺส ฌายิโน.

ผู้มีปัญญาช่ากิเลส มีชีวิตอยู่แค่วันเดียว

ประเสริฐกว่าผู้ไร้ปัญญาใจไม่มั่นคง อยู่ยาวนานผ่าน ๑๐๐ ปี

อธิบายความว่า ผู้มีปัญญาช่ากิเลสกิเลสอยู่ในใจเรา มันอยู่มานานแล้ว นับภพนับชาติไม่ถ้วน เรา

ไม่เคยเห็น มันเป็นเจ้านาย สั่งให้เราทำ สั่งให้เราพูด สั่งให้เราคิด กิเลสมันสั่งทั้งนั้นเลย ทั้งความคิด ทั้งคำพูด ทั้ง

การกระทำ เราไม่เคยเห็น เรามีแต่ความลำพองว่าเราเก่ง ไม่มีใครบังคับเราได้ ไม่มีใครสั่งเราได้ ไม่กลัวใคร เรา

ไม่เห็นหรอก เป็นทาสอยู่ กว่าจะเรียนรู้ถึงจิตถึงใจตัวเอง กิเลสมันอยู่ที่จิต ต้องเรียนรู้ให้ถึงจิตถึงใจ เราเห็นมัน

พอเราเห็นมัน มันถึงจะกลัวเรา เราไม่เห็นมัน มันก็แอบอยู่ในใจเรา เป็นเจ้านายเรา ตกเป็นทาสโดยไม่รู้สึกรู้สึ

ฉะนั้นเวลากิเลสเกิด ให้รู้ทันไว้ ให้เห็นมันไว้ มันกลัวการเห็น ถ้าเราไม่เห็นมัน มันก็บังการความคิด คำพูด การ

กระทำ แล้วมันก็พอกพูนมากกว่าเก่า กิเลสมันเติบโตได้ กุศลก็เติบโตได้ แต่กิเลสมันโตไวกว่า มันเหมือนวัชพีช

วัชพีชมันโตเร็ว ไม่ได้ตั้งใจเลี้ยงมันสักหน่อย มันโตเอาๆ ต้นไม้ดีๆ โตยากต้องดูแลมาก กุศลนี้เหมือนกันจะพัฒนา

มันขึ้นมา ต้องดูแลมาก ทำไมเป็นอย่างนั้น เพราะพื้นฐานพวกเรา อกุศลมันเยอะ อกุศลมากๆ จะพัฒนาให้เป็น

กุศล แหม มันลำบาก แต่ถ้าเราเคยฝึกฝนมาหลายภพหลายชาติ กุศลมีกำลังกล้า การทำกุศลให้พัฒนาขึ้นไป ไม่

ลำบาก แต่ทำชั่วลำบาก สร้างกิเลสลำบาก เราไม่ต้องเข้าข้างตัวเอง เราวัดใจตัวเองว่า เวลาเราจะทำชั่วลำบาก

ไหม ถ้าทำได้หน้าตาเฉย แสดงว่าไอ้ไหนพื้นฐานย่าแย่ ถ้าจะทำชั่วแล้วรู้สึกลำบาก แสดงว่าพื้นฐานเราดี จิตเรามี

กำลังของกุศลอยู่เยอะมาก คนที่เป็นผู้มีปัญญาช่ากิเลสได้แม้มีชีวิตอยู่แค่วันเดียว ก็ยังดียังประเสริฐกว่าผู้ไร้

ปัญญาใจไม่มั่นคง อยู่ยาวนานผ่าน ๑๐๐ ปี พระพุทธเจ้าถึงบอก คนดีทำได้ง่าย ทำชั่วยาก คนชั่วทำได้ยาก ทำชั่วง่าย

สรุปความว่า ปัญญาเป็นเครื่องวินิจฉัยสิ่งที่ฟังแล้ว ที่เป็นข้อความที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา

ปัญญาเป็นเครื่องเพิ่มพูนเกียรติคุณ และชื่อเสียง นรชนในโลกนี้ ประกอบด้วยปัญญาแล้ว ย่อมหา

ความสุขได้ แม้ในท่ามกลางความทุกข์ที่เกิดขึ้น การจะดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุขและ

ปลอดภัย ต้องเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาด มีสติปัญญาเป็นเครื่องรักษาตน คนฉลาดมากจะปกครองคนฉลาด

น้อย ถ้าหากไม่รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมคนอื่น หรือไม่มีปัญญาความสามารถ จะประกอบอาชีพธุรกิจการ

งานใดก็จะหาความสำเร็จได้ยาก ยิ่งในภาวะปัจจุบันนี้ ปัญญาเป็นรัตนะของนรชน เป็นผลช่วยอำนวย

ประโยชน์มาสู่ตนต่อเพื่อนมนุษย์ทำให้หมดกิเลสตัณหาได้ ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป.

สมดังกระทู้พุทธภาษิตที่ยกไว้เป็นบทอุเทศ ณ เบื้องต้นนั้น ว่า

ปญญา สุตวินิจฉินิ ปญญา กิตติสิโลกวฑฒนิ

ปญญาสหิโต นโร อธิ อปิ ทุกเขสุ สุขานิ วินทติ.

ปัญญาเป็นเครื่องวินิจฉัยสิ่งที่ฟังแล้ว ปัญญาเป็นเครื่องเพิ่มพูนเกียรติคุณและชื่อเสียง

ในโลกนี้ นรชน ผู้ประกอบด้วยปัญญา แม้ในความทุกข์ก็หาความสุขได้

ดังพรรณนามาด้วยประการฉะนี้